

Posudek školitele:

Role náboženského práva v právním systému Státu Izrael:

Koncept „vázané ženy“ (aguna)

Dominika Sedláková

Předkládaná diplomová práce se zabývá problémem, který je sice často zmiňován, avšak nebyl dosud v českém prostředí reflektován: roli židovského náboženského práva v právním systému Státu Izrael.

Diplomantka hned v úvodu vysvětluje jádro problému, kterým je jedinečná koexistence tradičního židovského náboženského práva (*halacha*) v právním systému moderního státu, který se prezentuje jako blízký euroamerickým demokraciím a hlásí se k současným progresivním trendům západního světa k přijetí obecných lidských práv, práv jednotlivce a rovnosti mezi oběma pohlavími.

Autorka následně poskytuje stručný přehled dějin halachy a nezapomíná při pojednání staršího období poukázat na politický aspekt moderní reflexe tradičního práva v současném Státě Izrael: prameny biblického a talmudického práva jsou v rozporu s výsledky akademického bádání historizovány a slouží spolu s dalšími argumenty (např. s archeologií) k posílení kontinuity židovských politických dějin v zemi Izraele. Jedním z vedlejších důsledků je právě i přítomnost konceptů a norem tradičního náboženského práva v právním systému Státu Izrael, a to paradoxně právě v těch oblastech práva, kde působí závažné pnutí mezi současnými individuálními hodnotami euroamerického demokratického světa.

Patrně nejpálčivější je tento problém v právu rodinném, a proto je nanejvýše vhodné, že poté, co diplomantka pojednala problematiku na obecné rovině, pokračuje detailní analýzou vlivu halachy na současné izraelské manželské právo. Autorka vysvětluje, jak tradiční právo pojímá uzavření manželství i jeho ukončení, ať už v důsledku úmrtí jednoho z manželů nebo prostřednictvím rozvodu a zdůrazňuje ty aspekty halachického pojetí manželství, které jsou nejdůležitější k pochopení současné problematiky manželského práva ve Státě Izrael.

Nejspíše nejoriginálnější část práce je věnována jen zdánlivě speciální záležitosti tzv. vázané ženy (*aguna*). Autorka přesvědčivě ukazuje, jak právě tento koncept manželského práva, který do sekulárního práva vstoupil z práva náboženského, představuje středobod pnutí mezi oběma systémy. Aguna je žena, jež žije ve stavu nefunkčního manželství a nemůže bez

obdržení rozvodového listu (*get*) znovu uzavřít sňatek. Diplomantka správně indikuje nejčastější důvody vzniku tohoto stavu, který je pro danou ženu ekonomicky neblahý, sociálně degradující a psychicky frustrující: a) manžel se stal nezvěstným, bez přítomnosti svědků nebo tělesných pozůstatků jej však nelze prohlásit za mrtvého; b) žijící manžel nejčastěji z ekonomických důvodů nechce svolit k rozvodu a někdy dokonce uzavře nový sňatek.

Diplomantka na základě sekundární literatury i pramenných textů, zejména respons, rekonstruuje nejčastější postupy rodiny, společnosti a soudních orgánů, jež mají vázané ženy pomoci k získání rozvodového listu. V této části práce diplomantka prokazuje vynikající schopnost práce jak s koncepty a terminologií současného sekulárního práva, tak s velice specifickým materiálem tradičního náboženského práva. Ukazuje se, že navzdory různým dobře míněným pokusům (například právní pokus zneplatnit sňatek *ab initio* poukazem na okolnosti neznámé v okamžiku jeho uzavření – *ķidušej ta'ut*) si halacha nedokázala poradit s klíčovým bodem rozvodu, jímž je požadavek jednostranného a nevynuceného aktu předání rozvodového listu manželem manželce. Vzhledem k tomu, že halachické manželské právo je součástí právního systému Státu Izrael, zůstává stav aguny palčivým nebezpečím i v současnosti.

K diskusi navrhuji následující otázky, které se s tématem sice váží, avšak jdou nad rámec práce: 1) Jak řeší právo Státu Izrael sňatky příslušníků jiných náboženství (křesťané, muslimové)? 2) Zná právo Státu Izrael civilní sňatek? 3) Tlak izraelské společnosti na úpravu vzhledem ke zrovnoprávnění žen v rozvodovém právu je známý. Existuje také nějaký tlak ze strany mezinárodního společenství?

Diplomantka vypracovala svoji diplomovou práci s použitím zahraničních zdrojů, zejména anglických. V textu prokazuje zběhlost při práci s cizojazyčnými texty a hebrejské termíny přepisuje vědeckou transkripcí. Jak způsobem zpracování, tak rozsahem předložený text zcela vyhovuje požadavkům pro magisterské práce a v některých aspektech tyto požadavky dokonce překračuje.

Práci jednoznačně doporučuji k přijetí a navrhuji hodnocení výborně.

PhDr. Pavel Sládek, Ph.D.